موقعیت عجیب صدام

ریاض ابراهیم حسین، وزیر بهداشت، در یکی از جلسات بی‌احتیاطی کرد و پیشنهاد داد برای راضی کردن ایرانی‌ها به ختم جنگ، صدام مدتی کوتاه و به شکل صوری از ریاست‌جمهوری کناره‌گیری کند؛ کان کاگلین می‌نویسد: «صدام موقعی که این پیشنهاد را شنید هیچ ناراحتی و عصبانیتی نشان نداد؛ او صرفا جلسه‌ی کابینه را قطع کرد و از وزیر بهداشت خواست همراه او بیرون بیاید... چند لحظه بعد صدای شلیک تیری شنیده شد و سپس صدام به تنهایی به جلسه‌ی کابینه برگشت.» فردای این روز رسانه‌های بعثی اعلام کردند وزیر بهداشت به جرم واردات داروهای فاسد که موجب مرگ بسیاری از عراقی‌ها شده اعدام شده است.

صدام از سال ۱۹۸۲ که پیروزی خرمشهر در آن روی داد به عنوان سخت‌ترین سال زندگی‌اش یاد کرده است.

در اوج غرور

با آزادی خرمشهر صدام در یکی از تلخ‌ترین شرایط ممکن برای یک شخصیت سیاسی قرار گرفت. هنوز آن‌قدر زمان نگذشته بود که طنین صحبت‌هایش از یادها برود تا بتواند موضعی متفاوت بگیرد و در سایه‌ی فراموشی‌ها تفاوت‌ها را توجیه کند. این وضعیت جایگاه او را به شدت ضعیف کرده بود.
شاید اگر صدام کمترین احتمالی برای شکست در جنگ می‌داد، پیش و پس از شروع جنگ تا این حد مغرورانه سخن نمی‌گفت. اوضاع آشفته‌ی ایران صدام را در رویای پیروزی بزرگ فرو برده بود. او حدود یک سال پیش از آغاز جنگ و پس از دیدار با ابراهیم یزدی، وزیر خارجه‌ی ایران، به صلاح عمر علی نماینده‌ی عراق در سازمان ملل گفت: «صلاح! این فرصت شاید در هر قرن یک‌بار هم پیش نیاید... الان ما فرصت مناسبی داریم؛ آن‌ها از هم فروپاشیده‌اند، ارتش‌شان تکه‌پاره است، نیروهایشان پراکنده شده، بین خودشان درگیرند، برخی‌ها برخی دیگر را می‌کشند، پس ما الان فرصتی تاریخی در اختیار داریم تا همه‌ی حقوق‌مان را بازگردانیم. و این را به تو می‌گویم، خودت را به عنوان نماینده‌ی عراق در سازمان ملل آماده کن! من می‌خواهم بروم و به آن‌ها ضربه‌ای بزنم که همه‌ی کره‌ی زمین صدایش را بشنوند.» آن روزها صدام این سخنان را به صورت آشکار نمی‌گفت اما یک سال بعد که جنگ را آغاز کرد همین لحن در سخنانش بود؛ «فارس‌های نژادپرست همواره کوشیده‌اند جنگ را به میهن عرب منتقل کنند. ارتش دلاور ما در عراق برای اولین بار در تاریخ فعلی و پس از صدها سال تجاوز توانست جنگ را به سرزمین تجاوزکاران منتقل کند و با قدرت نشان دهد که ارتش عراق در خدمت امت عرب است و از سرزمین و شرف این امت و از سرزمین عراق دفاع می‌کند. ای رزمندگان دلاور، در دزفول، اهواز، گیلان(غرب) و خفاجیه(سوسنگرد)! ای رزمندگان در قصر شیرین، مهران، سومار، محمّره(خرمشهر) و البستین(بستان) و در دیگر صحنه‌های جنگ! ارزش تاریخی دستاوردهای شما در اشغال زمین یا آزادی آن یا جمع‌آوری نیروهای متجاوز دشمن نیست؛ بلکه ارزش تاریخی دستاوردهای شما این است که دورانی جدیدی را با حرکت فعلی در تاریخ امت خود آغاز کردید.»

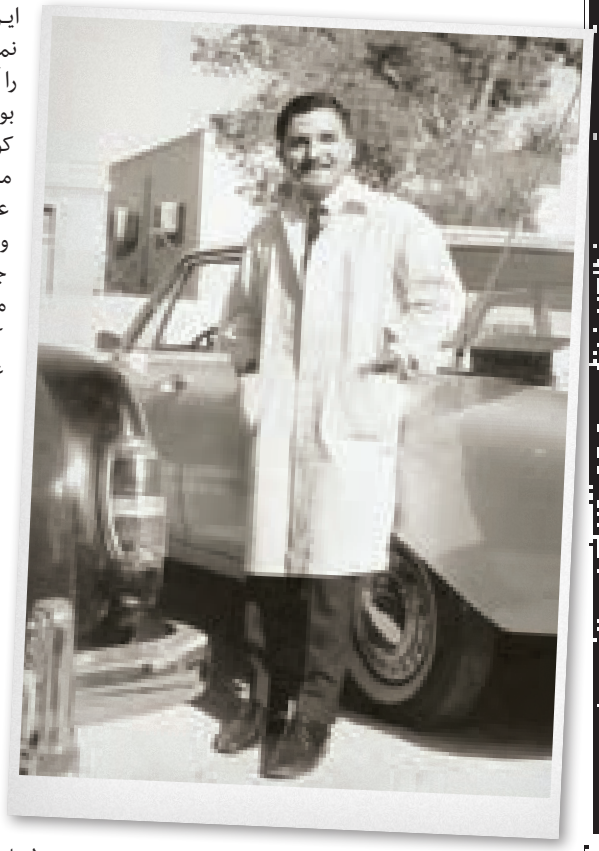

ریاض ابراهیم حسین وزیر بهداشت صدام؛ از اولین مقامات دولتی بود که گرفتار خشم صدام پس از شکست در خرمشهر شد.